

مُلکِ سه‌سار تالش

تألیف:
جبار حاجت‌زاده سه‌ساری

مُلک سہسار تالش

جبار حاجت‌زادہ سہساری

براستار: دکتر فریدون شایسته
سخت‌آوا و طراح جلد: مہیار پرچلم
چاپ: ۱۳۰۲
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۲۳-۰۴-۶
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
انتشارات سپیدرود
۹۱۱۳۲۸۲۹۰۹

سوشناسیہ: حاجت‌زادہ سہساری، جبار، ۱۳۳۴-
عنوان و پدیدآور: مُلک سہسار تالش تالیف جبار حاجت‌زادہ سہساری؛
ویراستار فریدون شایسته

مشخصات نشر: رشت: سپیدرود، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاہری: ۱۸۴ ص: مصور.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۲۳-۰۴-۶

موضوع: سہسار

موضوع: Sesar (Iran)

موضوع: سہسار -- ادب و رسوم و زندگی اجتماعی

Sesar (Iran) -- Social life and customs

رَدہبندی کنگوہ: ۹۵: DSR۲۰

رَدہبندی دیویی: ۹۵۵:۲۳۶

شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۵۰۵۳

■ فهرست

۲۵	۱-درختان گلابی	۹۰	دیباچه
۲۵	۱-۱-گلابی آبی	۱۱	پیشگفتار
۲۶	۱-۲-گلابی سفید	۱۳	معرفی مؤلف کتاب
۲۶	۱-۳-گلابی رشتی	۱۵	معرفی علمی روستا
۲۶	۱-۴-گلابی سنگی	۱۷	یادداشتی از دوست
۲۶	۱-۵-گلابی جنگلی		
۲۷	۱-۶-گلابی زودرس		فصل اول: روستای سه‌سار در گستره جغرافیای
۲۷	۱-۷-گلابی ترش	۱۹	طبیعی، اقتصادی، کشاورزی و انسانی
۲۷	۱-۸-گلابی سرخ‌پشت	۱۹	موقعیت جغرافیایی سه‌سار
۲۷	۲-درختان انجیر	۲۰	له‌له گونه‌لسرا
۲۷	۲-۱-انجیر سفید	۲۰	رودخانه و منابع آب
۲۸	۲-۲-انجیر سیاه	۲۱	آب و هوا
۲۸	۲-۳-انجیر بهار	۲۱	خاک
۲۸	۲-۴-انجیر جنگلی	۲۲	جمعیت
۲۸	فصول سال در نزد مردم سه‌سار	۲۲	زبان
۲۸	فصل بهار	۲۲	دین و مذهب
۳۰	فصل تابستان	۲۲	نژاد
۳۱	فصل پاییز	۲۳	پوشش گیاهی
۳۲	فصل زمستان	۲۳	درختان میوه‌دار در سه‌سار
۳۳	آوه پاتینگ (آسیاب آبی) سه‌سار	۲۴	۱-سیب ترش
۳۶	معرفی انواع بادها در روستای سه‌سار	۲۴	۲-سیب احمدی
۳۷	بارش‌های فصلی	۲۴	۳-سیب سفید
۳۷	۱. باران پنجم	۲۴	۴-سیب خلخالی
۳۷	۲. سه شوون	۲۴	۵-سیب جنگلی
۳۷	منابع تأمین و ذخیره آب روستای سه‌سار	۲۵	۶-سیب شیخ حسنی
۳۷	۱. رودخانه پلنگ ویر	۲۵	انواع درختان دارای میوه‌های سردردختی

۲. خلیلی چمه.....	۴۹	۱. نهر اصلی (سه‌جو).....	۳۸
۳. آسیاؤه سَری چمه.....	۴۹	۲. نهر فرعی راسته‌خاله.....	۳۸
۴. کوره چمه.....	۴۹	۳. نهر سیته‌بجار.....	۳۸
۵. جامعی چمه.....	۵۰	۴. فیض‌الله نهر.....	۳۸
استخرهای سه‌سار.....	۵۰	۲. ایستگاه پمپاژ آب، از کانال آب‌بر فومنات.....	۳۹
طرح تجهیز و نوسازی اراضی سه‌سار.....	۵۱	انواع پاپوش در سه‌سار.....	۳۹
نگاهی به خشکسالی سال ۱۳۱۷ خورشیدی در		مردانه.....	۳۹
سه‌سار.....	۵۳	۱. گیل‌چموش.....	۴۰
روزگار سخت زارع سه‌ساری.....	۵۳	۲. قره‌چموش.....	۴۰
نظم و نسق در امور آبیاری.....	۵۴	چموش پینه‌پاره.....	۴۰
گرچی.....	۵۵	پاپوش‌های مردانه.....	۴۱
آواهای زنان شالیکار سه‌ساری.....	۵۶	۱. دووئندی.....	۴۱
احشام.....	۵۷	۲. صندل چوبی.....	۴۱
پاگردها.....	۵۷	۳. گالوش رزینی.....	۴۱
واحد‌های اندازه‌گیری زمین در سه‌سار قدیم.....	۵۹	۴. روسیه‌گالوش.....	۴۱
(لافنده‌ونی..... مساحی).....	۵۹	۵. چکمه رزینی.....	۴۲
نظار زمین سه‌سار.....	۶۰	موزیر.....	۴۳
خانه انصاف سه‌سار.....	۶۱	مواد شوینده ظروف غذاخوری.....	۴۳
هدف از تشکیل خانه‌های انصاف در روستاها.....	۶۱	ایام سال در سه‌سار.....	۴۴
ارکان‌های قدرت اجرایی در روستای سه‌سار		۱. (آفتاو بریوده ماه).....	۴۴
۱۲۸۵ الی ۱۳۵۷.....	۶۲	۲. (تومه کیله رفت‌وراه).....	۴۴
۱. مالک یا ارباب.....	۶۲	(قوسه ماه).....	۴۵
مباشر.....	۶۳	۳. (پینجک).....	۴۵
دهبان.....	۶۳	۴. (سه شو لون).....	۴۵
کدخدا.....	۶۴	(چفت رفتی).....	۴۵
پاکارها.....	۶۴	(بیله چيله).....	۴۶
		خیره شو.....	۴۶
فصل دوم: آداب و رسوم، تراکم جمعیتی، نحوه معیشت		شَه‌شَه شو.....	۴۶
و تلاش.....	۶۵	چشمه‌سارهای سه‌سار.....	۴۷
وجه تسمیه سه‌سار.....	۶۵	۱. مُشده مم یوسفی چمه.....	۴۸

۸۳	بَره‌سَری یا دَزه‌سَری؟.....	۶۵	سه چشمهٔ آب معروف سه‌سار:.....
۸۴	مامای محلی.....	۶۶	لوازم صورت‌جهیزیه در سه‌سار.....
۸۴	(مامایه نک).....	۶۸	تعداد خانوارهای سه‌سار در ۱۲۰ سال قبل.....
۸۵	تاریخ راه‌های سه‌سار.....	۶۸	خانوارهای بالامحلهٔ سه‌سار.....
۸۶	جاده‌های داخل بافت روستا.....	۶۹	پایین محلهٔ سه‌سار.....
۸۶	۱. جادهٔ بوراق محله.....	۶۹	بوراق محله و کیش‌برگان.....
۸۶	۲. جادهٔ سه‌سار به گوراب‌زرمیخ.....	۷۰	تیمورکوه.....
۸۷	۳. جادهٔ آلیان، سه‌سار و پشتیر.....	۷۰	نگهبانی از مزارع در سه‌سار.....
۸۷	۴. راه سه‌سار به سیاه‌رود.....	۷۱	۱. بجاره کوتوم.....
۸۸	۵. جادهٔ کیش‌برگان به رحیم‌آباد پشتیر.....	۷۱	۲. لتنه.....
۸۸	امور مشترک کار زنان و مردان در سه‌سار.....	۷۲	۳. باغه کوتوم.....
۸۸	شالیزاری و باغداری (زراعت و فلاحت).....	۷۲	۴. تله.....
۸۸	امور شخصی زنان در کشاورزی.....	۷۲	۱. تله‌های فنی یا دوخاله تله.....
۸۸	شالیکاری.....	۷۲	۲. تله‌های بگسلی.....
۸۹	که‌زما در سه‌سار.....	۷۲	معرفی یکی از مالکان سه‌سار؛ مرحوم محمدعلی دادور.....
۸۹	چند همسری در سه‌سار قدیم.....	۷۴	امراض و بیماری‌های رایج.....
۹۰	آداب و رسوم ازدواج پیش از ۱۳۲۰ خورشیدی در سه‌سار.....	۷۴	(علل و عوامل).....
۹۲	پیشینه ورزش فوتبال در سه‌سار.....	۷۴	۱. وبا (ووا).....
۹۳	میرآب‌شاگرد.....	۷۵	۲. حصبه (حسمه).....
۹۳	مردان و زنان کشاورز سه‌ساری.....	۷۵	۳. بیماری آبله.....
۹۴	مردان کشاورز.....	۷۵	۴. سرخک.....
۹۴	تومه‌کیله.....	۷۶	۵. سخت‌زایی‌ها.....
۹۵	ابزار و لوازم پالان اسب.....	۷۶	پالان‌دوزی.....
۹۵	۱. رکاب.....		
۹۵	۲. کفل‌بوش.....		فصل سوم: تفریحات، نحوهٔ زندگی، باورداشت‌ها،
۹۵	۳. قمچی.....	۷۹	سرگرمی‌ها و ورزش.....
۹۵	۴. قشوق.....	۷۹	آداب و رسوم.....
۹۶	۵. رونکی (رانگی).....	۷۹	اعتقادات و باورهای سنتی مردم سه‌سار.....
۹۶	۶. نخته.....	۸۲	عروس‌داری.....

۱۲۱.....	لنگری.....	۹۶.....	۷. تنگ.....
۱۲۱.....	مجمع.....	۹۶.....	پوشاک.....
۱۲۲.....	آفتابه لگن.....	۹۷.....	زیر اندازها.....
۱۲۳.....	لگن.....	۹۷.....	پا انداز (پاوراز).....
۱۲۳.....	کاسه های مسی.....	۹۸.....	پوشش زنان در سه سار.....
۱۲۴.....	دیگ مسی.....	۹۸.....	۱. روسری ها (دسمال).....
۱۲۵.....	ماما جگل.....	۹۹.....	۲. پیراهن.....
۱۲۵.....	وروزی باری و کاری.....	۹۹.....	۳. پاوزه (پاتزه).....
۱۲۶.....	رنج برنج.....	۹۹.....	۴. قزه شوار.....
		۱۰۰.....	۵. جلیقه.....
	فصل چهارم: سه سار در گستره تاریخ،		سوخت منازل در دوره قدیم در روستای سه سار... ۱۰۰
۱۲۷.....	فرهنگ و ادبیات.....	۱۰۱.....	رسم عروس گوله در سه سار.....
۱۲۷.....	تاریخچه مداحی در سه سار.....	۱۰۳.....	توتون کاری در سه سار.....
۱۲۷.....	سیک سینه زنی در سه سار.....	۱۰۳.....	تعداد دفعات برداشت برگ توتون.....
۱۲۸.....	علم بستی در سه سار.....	۱۰۴.....	نحوه چیدن برگ.....
۱۲۸.....	مداحان سابق سه سار.....	۱۰۴.....	مرحله آماده سازی قبل از گرمخانه (گر خونه).....
۱۲۸.....	تدفین اموات در سه سار.....	۱۰۴.....	کدخداهای سه سار.....
۱۲۹.....	مراسم یادبود اموات در سه سار قدیم.....	۱۰۶.....	کشتی گبله مردی در سه سار.....
۱۳۰.....	سپردن اموات.....	۱۰۸.....	انواع سرقت در سه سار.....
۱۳۰.....	انتظار خوشه.....	۱۱۰.....	ایلجار.....
۱۳۱.....	نقش زنان سه سار در نهضت جنگل.....	۱۱۰.....	ایلجاری شاربین پایین دست.....
۱۳۳.....	لوازم صورت جهیزیه در سه سار سابق.....	۱۱۱.....	ایلجار داخل روستا.....
۱۳۴.....	درخت قولنج.....	۱۱۱.....	یه گری (جدا کردن شلتوک از ساقه).....
۱۳۵.....	افسانه ها.....	۱۱۳.....	تاثیر چهار پایان بر زندگی مردم.....
	۱. سیاه گالیش که مایه خیر و برکت در دام ها بود.	۱۱۳.....	۱. اسب.....
۱۳۵.....		۱۱۵.....	خرمالوی وحشی (Arba).....
۱۳۵.....	۲. چهار شنبه خاتون.....	۱۱۷.....	برنج کوبی و آسیاب های آبی سه سار.....
۱۳۶.....	ویشور آلاوه.....	۱۱۷.....	ماشین خانه (برنج کوبی) در سه سار.....
۱۳۷.....	جمع بندی و نتیجه گیری.....	۱۱۹.....	ویژگی های اتاق نشیمن در قدیم.....
۱۳۹.....	تصاویر.....	۱۲۱.....	بشقاب.....

دیباچه

سپاس بی پایان قادر متعال را که مرا قادر بر ساختن تا جلد اول کتاب سه سار تالش را به نگارش دریاورم.

اثری کوچک تا شاید مقبول خوانندگان عزیزم بخصوص تالش زبانان واقع گردد. با درک و ضرورت توجه به اهمیت جایگاه فرهنگ و آداب و رسوم و تاریخ و جغرافیای روستای سه سار و هم چنین به میراث گرانشنگ دیرنیا در سرزمین کهن تالش وظیفه دانستم تلاش نمایم با مطالعات دقیق میدانی و تحقیقات فراوان و کسب اخبار رسیده از گذشتگان مطالب را جمع آوری و به رشته تحریر درآورم. سعی نمودم تعدادی تصاویر از مناظر زیبای سه سار را به مفاهیم کتاب بیفزایم.

از شما خوانندگان محترم تمنا دارم تا با مطالعه دقیق کتاب فوق به تاریخ، جغرافیا، فرهنگ و آداب، رسوم، سیر تحولات کشاورزی، دامداری، باغداری، روستای سه سار در ادوار گذشته بیشتر آشنا شده و سیر تحولات این ملک را از سال ۱۲۸۵ الی ۱۳۵۷ هجری شمسی مورد مطالعه قرار دهید.

جدارد از اهالی شریف و فرهنگ دوست روستای زادگاهم و همه دست اندرکاران بخصوص سروران محترم شخصیت های علمی و هنری و ادبی بالاخص اساتید محترم جنابان دکتر فریدون شایسته،

دکتر یدالله آزر می، خانم دکتر مرضیه فرخی راد و استاد هنرمند کربلایی عبدالکریم جمشیدی، کربلایی اجاقعلی آرامش طلب، استاد ولی قنبرزاده دارباغی که در تشویق و تهیه مطالب و تدوین کتاب ایفای نقش داشتند کمال تقدیر و تشکر داشته باشم.

این کتاب را هدیه می دارم به مادر مهربانم سرکار خانم مرضیه احمدعلیزاده سِه ساری که در دامن پاکش مرا پرورانید و از شیر جانش مرا نوشاند و به من عشق به کتاب و مطالعه را آموخت.

جبار حاجت زاده سِه ساری

پیشگفتار

بسیار علاقه‌مند بودم با عنایت به سال‌ها تحقیق و پژوهش در زمینه‌های مختلف روستاها و حوضه‌های آبخیز که حاصل طول دوره خدمت در ادارات و نهادهای مرتبط به امور روستایی و دوران زندگی‌ام، که با اهالی شریف زادگاهم سپری کرده‌ام، به سبب تعلق خاطری که به محل تولد داشتم و تخصص رشته تحصیلی‌ام در مقطع کارشناسی ارشد که جغرافیا و مدیریت برنامه‌ریزی بوده، تصمیم گرفتم تا با تألیف کتاب «ملک سه‌سار تالش» یک اثر مکتوب را از خود برجا بگذارم و به‌نظرم، نخستین کتاب تألیف‌شده می‌باشد که درباره مسائل تاریخی، جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، آداب و رسوم، مذهب، اعتقادات و باورها و عموماً فرهنگ سه‌سار به نگارش درآمده است. سعی وافر داشتم که بتوانم اطلاعات جامع و ذی‌قیمتی را درباره پیشینیان و طرز زندگی‌شان تا سال ۱۳۷۵ خورشیدی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار بدهم.

امیدوار هستم کتاب مذکور، به عنوان یک اطلاعات مرجع مورد بهره‌برداری قرار گیرد. در طول نگارش کتاب، با تحقیقات میدانی، محفوظات ذهنی و اندوخته‌هایی که بیش از نیم‌قرن در خاطرات خویش داشتم، برگ سبزی تحفه درویش نمایم. لازم دانستم از حمایت و تشویق و راهنمایی برادر ارجمند و استادم جناب آقای ولی قنبرزاده، مرد پرافتخار عرصه فرهنگ و هنر گیلان زمین و تالش‌زبانان، سرکار خانم دکتر مرضیه فرخی‌راد که در طول نگارش

کتاب همواره راهنمایی‌های لازم را مبذول داشتند و همچنین از والدۀ گرامی‌ام که گنجینه‌ای از اطلاعات آداب و رسوم سَه‌سار سابق را در حافظۀ خود داشت و با حسّ و حال مادرانه در اختیارم گذاشت و دوتن از بزرگان سَه‌سار استاد فرهیخته و شاعر کربلایی، عبدالکریم جمشیدی سَه‌ساری و کربلایی اجاقعلی آرامش‌طلب، که در نهایت اخلاص و صداقت همیشه در کنارم بودند و اطلاعات ذی‌قیمتی از گذشتگان سَه‌سار را به این حقیر انتقال دادند و تشکر ویژه از اهالی محترم سَه‌سار و فرهیختگان علمی‌اش که همواره مشوّق بنده بوده‌اند، کتاب مورد نظر را هدیهٔ مردم عزیز و ارجمند خود بنمایم. از تک‌تک این نازنینان کمال تقدیر و امتنان را دارم. جلد اوّل این کتاب به وقایع و اتفاقات از سال ۱۲۸۵ تا ۱۳۵۷ خورشیدی اختصاص دارد.

معرفی مؤلف کتاب

در نخستین روزهای سال ۱۳۳۴ خورشیدی در روستای سه‌سار از توابع بخش میرزاکوچک شهرستان صومعه‌سرا استانی گیلان در یک خانواده مذهبی و کشاورز پایه عرصه وجود گذاشتم. پدر مرحوم من، فردی باسواد بود و ضمن کار کشاورزی، کاسب بازار و مشوق اصلی ام برای تحصیل گردید. تحصیلات ابتدایی خود را در سه‌سار و روستای سیاه‌رود آلیان و مقاطع متوسطه اول و دوم را در شهر گوراب‌زرمیخ و دوره دبیرستان را در شهر فومن به اتمام رساندم. در سال ۱۳۵۵ خورشیدی موفق به اخذ مدرک دیپلم ادبی از دبیرستان فردوسی فومن شدم. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تأسیس نهاد مقدس جهاد سازندگی، جزو نخستین نیروهای آن نهاد، مشغول خدمت به هموطنان شریف گردیدم. همزمان به عنوان قائم‌مقام عمرانی فرمانداری صومعه‌سرا در سه‌سار، انتخاب شدم و به سبب علاقه‌مندی به دام و دامپروری، پس از گذراندن دوره‌های متعدد دامپزشکی، دامپروری و اخذ چندین مدرک تکنسینی به عنوان مأمور این نهاد، در روستاهای شهرستان و در بخش دام و طیور مشغول به کار شدم. سال ۱۳۶۰ خورشیدی به عنوان مسئول اکیپ نیروهای جهاد گیلان در زمینه دامپزشکی، عازم خدمت به مردم محروم مناطق کردنشین استان کردستان شدم. به مدت ۶ ماه عازم آن منطقه شده و در شرایط سخت ناامنی، در مناطق روستایی کردستان خدمت نمودم. در روستای محل زندگی ام، به عنوان نخستین قائم‌مقام عمرانی و نماینده فرماندار، در کلیه فعالیت‌های عمرانی و آبادانی به عنوان خدمتگزار کوچک شرکت داشته‌ام. همچنین، در طول دوران دفاع مقدس، در جبهه‌های

غرب (سومار، کردستان و گیلان غرب) و جنوب کشور در مناطق: هورالهیوزه و جزیرهٔ مجنون به عنوان جهادگر خدمت کردم. در مسئولیت اداری در جهاد، آبخیزداری و تعاون روستایی انجام وظیفه کرده‌ام و تحقیقات فراوانی را در حوضه‌های آبخیزداری مناطق غرب، جنوب و شرق گیلان در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی به عمل آوردم که مجلدات آن در آرشیو کتابخانهٔ ادارهٔ کل منابع طبیعی استان گیلان، موجود می‌باشد. فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد جغرافیا با گرایش مدیریت برنامه‌ریزی روستایی می‌باشم و به جهت آدای دین به زادگاه محل تولدم که خوشبختانه افراد فرهیخته و دانشمندان زیادی، در رشته‌های مختلف علمی را در بطن خود پرورانده و در طول پیروزی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هم با اهداء و ایثار بهترین جوانان خود که به خیل شهیدان سرافراز پیوسته‌اند، سربلند بوده، حقیر هم به سهم خود به عنوان فرزندی کوچک از این دیار، توانسته باشم با تدوین و تألیف کتاب فوق به نام (ملک سه‌سار تالش) در شناساندن هرچه بیشتر روستای زادگاهم، گام کوچکی برداشته باشم و اثری را هرچند ناقص به یادگار بگذارم تا نسل‌های بعدی این دیار، با فرهنگ و آداب و رسوم و تاریخ گذشتگان خود آشنایی پیدا کنند.

و من یتوکل علی الله فهو حسبه
جبار حاجت‌زاده سه‌ساری

معرفی علمی روستا

روستا، یک واحد همگن طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و کالبدی است که از یک مرکزیت جمعیت، محل کار و سکونت، اعم از متمرکز و یا پیوسته، یا پراکنده با حوزه و قلمرو معین ثبتي یا عرفی، تشکیل می‌شود. در برخی از نقاط دارای مرزهای طبیعی، نظیر: کوه، دره، منابع آب‌ها و رودخانه و یا مزارع، آن را از سایر مناطق متمایز می‌سازد. از شاخصه‌های اصلی آن اشتغال است که بخش مهمی از ساکنان آن، به طور مستقیم یا غیرمستقیم در فعالیت‌های زراعی، باغداری، دامداری، صید و صیادی. صنایع دستی و یا ترکیبی از این فعالیت‌ها، حضور دارند. در برخی مناطق، نقش معدن یا یک چشم‌انداز و پدیده طبیعی خاص، سبب ایجاد آن می‌شود که ماهیت آن کانون تولید باشد که اهالی از آن ارتزاق نمایند.

مطالعات روستایی در ایران، دارای پیشینه شصت ساله می‌باشد و در دو قالب اصلی: جامعه‌شناسی و جغرافیای انسانی، انجام شده است. از دهه ۱۳۴۰ خورشیدی به مفهوم سیاست‌گذاری توسعه‌ای اهمیت داده شده و نقش و تأثیرات دین در حیات اجتماعی و فرهنگی انسان‌ها، بی‌تأثیر نبوده که همه متفکران و بنیان‌گذاران علوم اجتماعی نظیر: اسپنسر، دورکیم و وبر، از جمله کسانی بوده‌اند که به چشم‌انداز تاریخی جهانی راجع به دین را باور داشتند. دین در جامعه روستایی ایران، یکی از نهادهای مقدس بوده که در نظام فرهنگی، کارکرد اصلی‌اش شیوه زندگی مردم یا جهان‌بینی آن‌هاست و بخش اعظم از کارکردها را به خود اختصاص داده است. برای شناخت بیشتر موضوع، از روش‌های تحقیق تاریخی، توصیفی موردی و پیمایشی استفاده نموده‌ام. بسیار علاقه‌مند بودم با عنایت به این که سال‌ها تحقیق و پژوهش در زمینه‌های مختلف روستایی را در طول دوره خدمت در ادارات و مسائل مختلف

مربوط به امور روستا را داشته‌ام و عمری زندگی در میان اهالی شریف زادگاهم و به سبب تعلق خاطری که به محل تولدم داشتم، تصمیم گرفتم تجربیات خود را با تألیف کتابی درباره روستای سہ سار در قالب یک اثر مکتوب از خود برجا بگذارم و به نظرم کتاب مذکور، نخستین تألیف درباره مسائل تاریخی، جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، آداب و رسوم و فرهنگ سہ سار می‌باشد که به نگارش درآمده است و به طور جامع اطلاعاتی را درباره دیرینیان و طرز زندگی‌شان از سال ۱۲۸۵ تا سال ۱۳۷۵ خورشیدی، را بیان و بررسی قرار داده است.

سعی فراوان نمودم، تا بسیاری از مواردی که احتمالاً با تحولات اجتماعی و فرهنگی و تاریخی‌ای که در دهه‌های اخیر، در سہ سار رخ داده را با اصل واقعیت‌ها تطبیق داده و از پرداختن به مسائل ابهام‌انگیز و یا حساسیت‌زا پرهیز نموده و در این راه از اطلاعات و اخبار کهنسالان بی‌بهره نباشم تا به رسالت و انتقال عملکرد گذشتگان به نسل‌های آینده، سهم کوچکی را ایفاء نمایم و با ورود نسل‌های جدید آن‌ها را با زندگی پیشینیان آشنا سازم. امیدوارم کتاب مذکور به عنوان یک مرجع مورد بهره‌برداری قرار گیرد. زیرا حاصل و برآیند فکری‌ام در بیش از نیم قرن حیات بنده، در این جامعه روستایی می‌باشد که همه آن را در خاطرات خویش حفظ نموده‌ام. هرچند قائل به آن هستم که تیار به واکاوی و تحقیقات بیشتر در هریک از مقولات اشاره‌شده، در متن کتاب وجود دارد و متشکر می‌شوم از همه فعالان در عرصه قلم و تحقیقات روستایی، این حقیر را ارشاد و راهنمایی فرمایند که انشاءالله در مجلدات بعدی آن را به نحو شایسته‌تری کتابت نمایم. در اینجا لازم و شایسته دانستم از حمایت و تشویق عزیزانی که در طول نوشتن کتاب نهایت لطف را مبذول داشته‌اند، یاد کنم. افرادی چون والدۀ عزیز بزرگوارم و سرکار خانم دکتر مرضیه فرخی‌راد و همچنین سروران گرام: جناب استاد کربلایی عبدالکریم جمشیدی سہ ساری و کربلایی اجاقعلی آرامش طلب پشتمخی و اهالی محترم و شریف روستای سہ سار، که در تحقیقات میدانی با در اختیار گذاشتن اطلاعات ذی‌قیمت خود، نهایت همکاری را داشته‌اند، تقدیر، تشکر و قدردانی به عمل بیاورم. از جناب دکتر یدالله فرید استاد ارجمندم که به صورت علمی تعریفی از روستا داشتند که بنده در ابتدا از آن بهره گرفتم هم صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

جبار حاجت‌زاده سہ ساری

یادداشتی از دوست

وقتی تاریکی‌های روستا را برق روستا روشن کرد و خانه‌ها و کوچه‌ها روشن شدند. آب سالم در لوله‌ها شد و آب بهداشتی به خانه‌ها رسید. آنگاه که معبرهای خاکی و مالروی گذشتگان، جاده و آسفالت شد. زمانی که مدرسه‌ها تا دبیرستان، برپا گشت کودکان و نوجوانان، دختران و پسران، بیرون آمدند، مدرسه رفتند قد کشیدند، درس خواندند. و به دانشگاه‌های بزرگ رفتند. اما زمانی رسید که پدران و مادران و نیاکان ما، کم‌کم از بین ما رفتند. روزها و روزگاران نو و دلخوشی و آسایش ما را ندیدند.

نسل اولی‌ها به دیار ابدی شتافتند و در خاک محل، آرمیدند جوانان محل کم‌کم، سرنوشت ده ما را بدست گرفتند. و از نو، همه چیز را ساختند. همه چیز با گذشته تفاوت کرد.

همه‌ی گذشته، کم‌کم، از یاد می‌رفت. نام‌ها، آدم‌ها، راه‌ها، یادها، و می‌رفت تا همه گذشته در خاک و مزار گذشتگان مدفون گردد.

مردی از میان دونسل، میانسال، از میانه راه رسید قلم بدست گرفت، و پژوهید و منابع و مستندات را از درون سینه‌ها، بیرون کشید و آنها را به تحریر درآورد.

تا همه‌ی داشته‌ها، اندوخته‌ها، دانش‌ها، دانستنی‌ها و تلخی‌ها و توانایی‌های نیاکان ما، در کتابی بتفصیل، بنگارد و به نسل و نسل‌های بعد به امانت تحویل دهد. این همان کتاب است. او فرزند برومند کشاورزان گذشته و مدیر امروزین جامعه انقلاب کرده ما، جهادگر کارآفرین، جناب مهندس جبار حاجت‌زاده می‌باشند. نو قلم اما نواندیش.

دستش را برای این کار فرهنگی مکتوب، وقت‌گذاری و میراث‌بانی، بگرمی می‌فشارم و توفیقش را از خداوندمنان، آرزو مندم.

یدالله آزرمی سه ساری